

Tekstsøk, Datakompresjon

Helge Hafting
Institutt for datateknologi og informatikk
12. oktober 2020

Anvendelser for tekstsøk

- Fritekstsøk i dokumenter, nettsider og lignende
- Fritekstsøk i databaser
- Søkemotorer
- Søke etter repeterte strenger for datakompresjon
- DNA-matching

(lengde n)

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

- tegn som passer, vises med fet skrift
- første feil med kursiv
- dobbeltløkke for n-m posisjoner, og m tegn i søkeordet.

Forsøk	r	а	b	а	r	b	r	а
0	b	r	а					

(lengde n)

(lengde m)

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

- tegn som passer, vises med fet skrift
- første feil med kursiv
- dobbeltløkke for n-m posisjoner, og m tegn i søkeordet.

Forsøk	r	а	b	а	r	b	r	а
1		b	r	а				

(lengde n)

(lengde m)

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

Skyv søkeordet langs teksten, se om det passer

- tegn som passer, vises med fet skrift
- første feil med kursiv
- dobbeltløkke for n-m posisjoner, og m tegn i søkeordet.

Forsøk	r	а	b	а	r	b	r	а
2			b	r	а			

3

(lengde n)

(lengde m)

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

- tegn som passer, vises med fet skrift
- første feil med kursiv
- dobbeltløkke for n-m posisjoner, og m tegn i søkeordet.

Forsøk	r	а	b	а	r	b	r	а
3				b	r	а		

(lengde n)

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

(lengde m)

- tegn som passer, vises med fet skrift
- første feil med kursiv
- dobbeltløkke for n-m posisjoner, og m tegn i søkeordet.

Forsøk	r	а	b	а	r	b	r	а
4					b	r	а	

(lengde n)

(lengde m)

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

- tegn som passer, vises med fet skrift
- første feil med kursiv
- dobbeltløkke for n-m posisjoner, og m tegn i søkeordet.

Forsøk	r	а	b	а	r	b	r	а
5						b	r	а

Tekst: rabarbra

Søkeord: bra

Hele greia, $O(n \cdot m)$, $\Omega(n)$

Forsøk	r	а	b	а	r	b	r	а
0	b	r	а					
1		b	r	а				
2			b	r	а			
3				b	r	а		
4					b	r	а	
5						b	r	а

Boyer-Moore

- Se på siste tegn i søketeksten først
- Hvis det ikke passer, flytt søketeksten *så langt vi kan*

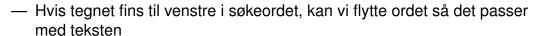
	r	а	b	а	r	b	r	а
0	b	r	а					
1			b	r	а			
2				b	r	а		
3						b	r	а

Hvis det passer, se på nestsiste osv.

Regelen om upassende tegn

— Hvis tegnet ikke fins i søketeksten, kan vi flytte *m* steg frem:

	m	е	t	е	0	r	i	t	t	S	t	е	i	n
0	S	t	е	i	n									
1						s	t	е	i	n				
2										s	t	е	i	n

- Vi har vi en tabell for hvor mye vi kan flytte
- I praksis en tabell for hele alfabetet, hvor de fleste tegn gir et flytt på m.
   (Regel om «upassende tegn»)
- Tabellen lager vi ved å pre-prosessere søketeksten
- Tegn som fins i søketeksten, gir kortere flytt
  - En «s» i siste posisjon gir flytt på m-1, fordi ordet starter på «s»
- $\Omega(n/m)$ for søket. Mye bedre!

Upassende tegn, fortsatt

- Hvis tegnet ikke fins i søketeksten, kan vi flytte m steg frem,
  - hvis mismatch var på siste tegn i søketeksten
  - med mismatch på *nestsiste* tegn kan vi flytte m-1 steg
  - ved mismatch på nestnestsiste, flytter vi m-2 steg osv.

	m	е	t	е	0	r	i	t	t	s	t	е	i	n
0	m	е	n	е										
1				m	е	n	e							

- Vi trenger altså en todimensjonal tabell:
  - En indeks er det upassende tegnet
  - Den andre indeksen er posisjonen i søketeksten
  - Verdien i cellen er hvor langt vi kan flytte fremover

Upassende tegn, lage tabellen


```
For hver posisjon p i søketeksten

For hvert tegn x i alfabetet

let mot start i søketeksten fra p

hvis vi finner x etter i steg,

sett Tab[p][x] = i

hvis vi ikke finner x, Tab[p][x]=p+1
```

Regel om passende endelse

				n	е	n	е	
0	е	n e	е					
1		е	n	<i>е</i> п				
2			e	n	е			
					е	n	е	

- 2: Feil i første posisjon
  - Regel om «upassende tegn» lar oss bare flytte ett hakk
- Regel om «passende endelse» lar oss flytte to hakk her
- «ne» passet, og «ene» overlapper med seg selv
- Vi slår opp både «upassende tegn» og passende endelse», og bruker regelen som gir det lengste hoppet.

Passende endelse, tabell

- Tabellen for «passende endelse»
  - index er hvor mange tegn som passet
  - verdien i cellen er hvor langt vi kan flytte
- Lages ved å prøve ut om søketeksten overlapper med seg selv
  - ofte gjør den ikke det, og vi får lange hopp!

Galil sin regel

- Hvis vi søker etter «aaa» i «aaaaaaa...», har vi dessverre $O(n \cdot m)$
  - søkeordet passer overalt, de samme a-ene sjekkes flere ganger
- Galil fant en måte å unngå unødvendige sammenligninger:
  - Når vi flytter søkeordet kortere enn den delen av søkeordet vi allerede har sjekket, trenger vi ikke sjekke det overlappende området omigjen.
  - Korte flytt skjer fordi søkeordet delvis matcher seg selv. Hvis det ikke hadde passet, hadde vi flyttet lenger.

Teksten	١.		0		а	I	а		١.	
Mismatch O/a		I	а	ı	а	ı	а			
Nytt forsøk				I	a	ı	a	ı	а	

- Programmet trenger ikke sjekke den oransje regionen omigjen
- Dermed: O(n) og $\Omega(n/m)$ for tekstsøk

Lenker

- Boyer og Moore sin artikkel:
  - http://www.cs.utexas.edu/~moore/publications/fstrpos.pdf
- Wikipedia:

```
https:
```

//en.wikipedia.org/wiki/Boyer_moore_string_search_algorithm

- Animasjon (Fyll ut, og velg Boyer-Moore) Trenger java http://www.cs.pitt.edu/~kirk/cs1501/animations/String.html
- Demonstrasjon på Moore sin nettside: http://www.cs.utexas.edu/users/moore/best-ideas/

string-searching/fstrpos-example.html

- Enkleste form for datakompresjon
- En serie repetisjoner erstattes med et antall:
  - ABIIIIIIIIIIBBBCDEFFFGH → AB12I3BCDE3FGH

- Enkleste form for datakompresjon
- En serie repetisjoner erstattes med et antall:
  - ABIIIIIIIIIIBBBCDEFFFGH → AB12I3BCDE3FGH
- I praksis litt mer komplisert
  - det kan jo være sifre i det vi komprimerer
  - ser vanligvis på «bytes», ikke «tekst»
  - må kunne skille mellom data og metadata

- Enkleste form for datakompresjon
- En serie repetisjoner erstattes med et antall:
  - ABIIIIIIIIIIBBBCDEFFFGH → AB12I3BCDE3FGH
- I praksis litt mer komplisert
  - det kan jo være sifre i det vi komprimerer
  - ser vanligvis på «bytes», ikke «tekst»
  - må kunne skille mellom data og metadata
- Eks., bruker negativ byte for ukomprimerte sekvenser:
  - ABIIIIIIIIIIBBBCDEFFFGH $\rightarrow$ [-2]AB[12]I[3]B[-3]CDE[3]F[-2]GH
  - 25 byte ble redusert til 16

- Enkleste form for datakompresjon
- En serie repetisjoner erstattes med et antall:
  - ABIIIIIIIIIIBBBCDEFFFGH → AB12I3BCDE3FGH
- I praksis litt mer komplisert
  - det kan jo være sifre i det vi komprimerer
  - ser vanligvis på «bytes», ikke «tekst»
  - må kunne skille mellom data og metadata
- Eks., bruker negativ byte for ukomprimerte sekvenser:
  - ABIIIIIIIIIIBBBCDEFFFGH $\rightarrow$ [-2]AB[12]I[3]B[-3]CDE[3]F[-2]GH
  - 25 byte ble redusert til 16
- Kan ikke komprimere ABABABABABAB...

Lempel-Ziv kompresjon

- Leser gjennom fila
- Input kopieres til output
- Hvis en lang nok sekvens kommer omigjen:
  - dropp den, skriv heller en referanse til output
  - format: repeter X tegn, som vi har sett Y tegn tidligere
- Hjelper hvis sekvensen er lenger enn en slik referanse
- Søker bakover i et sirkulært buffer
- Output kan komprimeres videre med Huffman-koding

Bakover-referanser

- Må være kompakt
  - ellers kan vi ikke referere til korte strenger
  - f.eks. 2-3 byte
- Å «se» langt bakover i datastrømmen, gir større sjanse for å finne repetisjoner.
  - men også lenger kjøretid
  - påvirker formatet på referansene våre
    - 1 byte kan peke 255 tegn bakover
    - 2 byte kan peke 65 536 tegn bakover
    - 3 byte kan peke 16777215 tegn bakover
- I blant kan vi ikke komprimere
  - Må derfor også ha en måte å si:
  - Her kommer X bytes ukomprimerte data
  - Slik informasjon tar også plass!

Hva kan komprimeres?

- Vurdering:
  - Skal dette være en del av en større ukomprimert blokk?
  - Evt. bakover-ref + header for kortere ukomprimert blokk
- Det vi komprimerer må altså være lenger enn samlet lengde for:
  - en bakover-referanse
  - header for en ukomprimert blokk
- Vi komprimerer ikke svært korte strenger, det hjelper ikke!

Eksempel

- Eksempeltekst:
   Problemer, problemer. Alltid problemer!
   Dette er dagens problem. Problemet er å komprimere problematisk tekst.
- Eksempeltekst med avstander:
   Problemer,¹⁰ problemer²⁰. Alltid p³⁰roblemer!
   ⁴⁰Dette er d⁵⁰agens prob⁶⁰lem. Probl⁷⁰emet er å ⁸⁰komprimere⁹⁰ problemat¹⁰⁰isk tekst.¹¹⁰
- 110 tegn, inkludert linjeskift og blanke.

Eksempel

- Eksempeltekst med avstander:
   Problemer,¹⁰ problemer²⁰. Alltid p³⁰roblemer!
   ⁴⁰Dette er d⁵⁰agens prob⁶⁰lem. Probl⁷⁰emet er å ⁸⁰komprimere⁹⁰ problemat¹⁰⁰isk tekst.¹¹⁰
- Komprimert:
   [12]Problemer, p[-11,8][8]. Alltid[-18,10][17]!
   Dette er dagens[-27,7][2]. [-65,8][17]t er
   å komprimere[-35,8][12]atisk tekst.
- Før komprimering, 110 tegn.
- Med 1 byte per tallkode, 84 tegn.Vi sparte 110-84=26 tegn, eller 23%
- se også Lz-demo

Kjøretid

- For hver tegnposisjon i input, må vi søke etter lengste match i bufferet.
- Fil med n tegn, sirkulært buffer med størrelse m.
- Teste alle posisjoner, i verste fall $O(nm^2)$
- I praksis går det bedre, særlig hvis data varierer en del
- Kan bruke Boyer-Moore tekstsøk for bedre kjøretid.

Lenker

— Lempel og Ziv sin artikkel:

http://www.cs.duke.edu/courses/spring03/cps296.5/papers/ziv_lempel_1977_universal_algorithm.pdf

— Wikipedia:

https://en.wikipedia.org/wiki/Lempel%E2%80%93Ziv

Kombinere LZ og Huffmann

- LZ leser input, og skriver
  - bakover-referanser
  - sekvenser med ukomprimerte tegn
- ukomprimerte tegn telles opp, og komprimeres videre med Huffmannkoding

LZW - Lempel Ziv Welsh

- Ligner LZ. Teoretisk samme kompresjon. Lettere å speede opp.
- Leser ett og ett tegn
- Bygger en ordliste (dictionary) underveis
  - til å begynne med, alle 1-byte «ord»
- Finn et (lengst mulig) ord, skriv ordnummeret (med færrest mulig bits!)
  - lagre nytt «ord» = dette ordet + neste tegn
- Kompresjon hvis ordene blir lengre enn numrene
- LZW+Huffman →DEFLATE (brukt i zip)

LZW - Lempel Ziv Welsh

- Ligner LZ. Teoretisk samme kompresjon. Lettere å speede opp.
- Leser ett og ett tegn
- Bygger en ordliste (dictionary) underveis
  - til å begynne med, alle 1-byte «ord»
- Finn et (lengst mulig) ord, skriv ordnummeret (med færrest mulig bits!)
  - lagre nytt «ord» = dette ordet + neste tegn
- Kompresjon hvis ordene blir lengre enn numrene
- LZW+Huffman →DEFLATE (brukt i zip)
- Se eksempel «lzw»

Kombinere LZW og Huffmann

- LZW
  - leser input,
  - bygger en dictionary,
  - skriver «ordnumre»
- Noen «ord» forekommer oftere enn andre
- Programmet finner antall (frekvenser) for ulike ordnumre,
  - skriver Huffmankoder i stedet for ordnumre
  - ord som forekommer ofte, får kortere koder

BZip2 blokk-komprimering

- Komprimerer mer enn LZ-algoritmene
- 1. run-length coding
- 2. Burrows-Wheeler transformasjon (hoveddel)
- 3. Move-To-Front transformasjon (MFT)
- 4. run-length coding igjen
- 5. Huffmannkoding

Burrows Wheeler transformasjonen (BWT)

- Hoveddelen av BZ2 (blokksorteringen)
- Dette steget komprimerer ikke selv, men transformerer en blokk (typisk 900kB)
- Transformerer repeterte sekvenser (som ord) til repeterte tegn
- Repeterte *tegn* er lettere å komprimere videre!
- Transformasjonen er reversibel (for dekomprimering)

Eksempel, Burrows-Wheeler Transformasjon

— BWT på ordet «refererer●». Tegnet «●» markerer slutten

	Rotasjoner	Sortert
	refererer●	efererer⊕r
	●refererer	ererer⊕ref
	r⊕referere	erer⊕refer
	er⊕referer	er⊕referer
—	rer⊕refere	fererer⊕re
	erer⊕refer	refererer●
	rerer⊕refe	rerer⊕refe
	ererer•ref	rer⊕refere
	fererer⊕re	r⊕referere
	efererer●r	●refererer

- BWT er siste kolonne med tegn fra sortert liste, «rfrre•eeer»
- Nå har vi mange like tegn ved siden av hverandre,
  - lettere å komprimere med run-length coding

Reversere Burrows-Wheeler transformasjonen

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Vet at «rfrre•eeer» er siste kolonne i sortert liste
- Lista bestod av ulike rotasjoner av samme ord
  - alle kolonner inneholder de samme tegnene
- Lista var sortert
  - første kolonne må altså ha de samme tegnene, sortert
  - altså «eeeefrrrr•»
- Vi har nå to kolonner, i ei liste over rotasjoner
  - kan rotere sidelengs, så siste kolonne blir første, og første blir andre
  - dette er fortsatt en del av løsningen
  - sorterer vi dette, har vi de to første kolonnene
  - så kan vi legge på siste kolonne igjen
  - vi har nå tre kolonner. Repeter til vi har alle!
- Riktig rad er den som har «●» på siste plass

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

r

f

_

--

C

•

е

е

е

r

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

.

-

r

r

_

_

e

е

е

r

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

e

е

е

е

c

r

r

r

r

•

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

```
e r
e f
e r
e r
f e r
f e r
f e e r
r • e r
e r e r
```

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

re

fе

re

re

ef

●r

er

er

er

 $\mathbf{r} \bullet$

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

ef

er

er

er

fе

10

re

re

re

 $\mathbf{r} \bullet$

●r

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

```
ef
er
er
             r
er
fе
re
re
             е
re
             е
r•
             е
\bullet r
             r
```

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

ref

fer

rer

rer

efe

•re

ere

ere

er●

r•r

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

efe

ere

ere

er●

fer

ref

_ - -

rer rer

r•r

•re

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

```
efe
ere
ere
          r
er●
fer
ref
rer
          е
rer
          е
r•r
          е
•re
          r
```

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

refe

fere

rere

rer•

efer

•ref

erer

erer

er•r

r•re

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

efer

erer

erer

er•r

fere

refe

rere

rer•

r•re

•ref

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

```
efer
erer
erer
          r
er•r
          r
fere
          е
refe
rere
          е
rer•
          е
r•re
          е
•ref
          r
```

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

refer

ferer

rerer

rer•r

efere

•refe

erere

erer●

er⊕re

r•ref

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

efere

erere

erer•

er•re

ferer

refer

rerer

rer•r

r•ref

●refe

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

```
efere
          r
erere
erer•
          r
er•re
          r
ferer
          е
refer
rerer
          е
rer•r
          е
r•ref
          е
•refe
          r
```

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

ferere
rerer
rerere
eferer
ererer

erer•r er•ref r•refe

refere

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

eferer

ererer

erer•r

er⊕ref

ferere

refere

rerer•

rer•re

r•refe

•refer

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

```
eferer
ererer
erer⊕r
         r
er⊕ref
         r
ferere
         е
refere
rerer
         e
rer•re
         e
r•refe
         е
•refer
         r
```

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

referer
fererer
rererer
rereferee
ererere
ererefer
erefere
refererefere

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

eferere

ererer•

erer⊕re

er⊕refe

fererer

referer

rerer•r

rer•ref

r•refer

•refere

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

```
eferere r
ererere r
ererere r
ererefe r
fererer e
referer e
rererere e
rerefer e
rerefer e
rerefer e
```

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

rererere
rerefere
refere

efererer

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

```
efererer r
erererer f
erererefer r
ererefer r
fererere e
referere e
rererefe e
rerefere e
rerefere r
```

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Rotere mot høyre

```
refererer
fererer
fererer
rereref
rerefer
efererer
•referere
erererefe
ererefere
referere
```

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Sortere

```
efererere
erererere
erererere
erererer
fererer
fererer
refererer
rererefer
rereferer
rereferer
```

- Hvordan gå fra «rfrre•eeer» til «referere•»?
- Legg til siste

```
efererer•r
ererer•ref
erer•refer
er⊕referer
fererer•re
refererer• ← Der
rerer•refe
rererefere
referere
•refererer
```

Move-to-front transformasjonen

- Komprimerer ikke data, men forbereder
- Initialiserer en tabell med alle byte-verdier. t[0]=0, t[1]=1, t[2]=2, ...
- Leser ett og ett tegn fra input
  - finn tegnet i tabellen, skriv index til output
  - flytt tegnet vi fant til første plass i tabellen (move to front)
- input: caaaaacbbbbbabababab

```
inn:caaaaacbbbbbabababab
  ut:21000012000021111111
tabell
  0: aca....cb....abababab
  1: bac....ac...babababa
  2: cbb....ba....c.....
  3: ddd....dd....d.......
```

- Alle repeterte tegn blir til nuller
- Korte repeterende sekvenser blir små tall
- Lett å gå andre veien ved utpakking

MTF gir mer effektiv Huffmankoding

— Eksempel

inn:caaaaacbbbbbbbaaaabb
ut:21000012000000200010

	Frekv. før		Frekv. etter	
	а	9	0	14
_	b	9	1	9
	С	2	2	3

- Før: like mange «a» som «b»
- Etter: overvekt av «0», som kan få kortere kode.

BZ2

- Burrows-Wheeler sorterer så vi får mange repetisjoner
  - 900 kB blokkstørrelse
- Move-to-front gjør ulike repetisjoner om til nuller
- Deretter fungerer run-length coding veldig bra!
- Huffmannkoding av det som blir igjen

Kompresjon og Al

- Noen forskere mener datakompresjon og AI er samme problem
  - Al: det korteste programmet som oppfører seg intelligent
- Å oppdage repeterte mønstre (kan nyttes for kompresjon) krever intelligens
- Mer intelligens gir bedre kompresjon
- Desimalene i π er et vanskelig datasett å komprimere. (mye variasjon) Men:
  - vi kjenner rekkeutviklinger som genererer π .
  - Et program med endelig lengde, kan generere hele rekka. ∞ kompresjon!